

EFRO
EUROPEES FONDS
VOOR REGIONALE
ONTWIKKELING

Startnota
GTI Limburg
Transitieregio 2021-2027

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Vooraf

De Limburgse economie heeft zich knap hersteld na de sluiting van Ford Genk eind 2014. Dat is mee te danken aan **SALK**, het 'Strategisch Actieplan Limburg in het Kwadraat', dat door de Vlaamse regering in samenwerking met de Provincie Limburg, de Limburgse socio-economische actoren en andere stakeholders zoals de gemeenten, is uitgevoerd. Deze **succesvolle uitvoering** is mede te danken aan **de beschikbaarheid van Europese steun**.

Onder het motto vooruitlopen is beter dan bijbenen is in 2020 de basis gelegd voor een nieuwe strategie om de verworvenheden van het SALKplan verder uit te diepen en een antwoord te bieden op **nieuwe economische en maatschappelijke uitdagingen** zoals de toegenomen **globalisering**, de sterke opmars van **digitale mogelijkheden**, de verhoogde aandacht voor een **koolstofarme economie** en de groeiende **diversiteit**.

Ondersteund door een grondige analyse van de Limburgse economie uitgevoerd door UHasselt, POM Limburg en de VDAB zijn actoren uit het sociaaleconomische werkveld in Limburg gemobiliseerd om in werktafels concrete ambities en acties voor te stellen. De thema's van de werktafels waren: ondernemingsweefsel, dynamisch talent, digitalisering, mobiliteit, ondernemingsruimte en energie. Ook aan Limburgse burgers en bedrijven is gevraagd om via de website salkturbo.be hun ideeën voor een sterkere Limburgse economie in te dienen. Tevens is er een constructieve bijdrage geleverd door de Limburgse welzijnsactoren, de Limburgse provincieraad, de burgemeesters en de Limburgse parlementsleden.

Dit alles resulteerde in het **SALKturbo plan** dat **op 4 december 2020 unaniem door de Limburgse Task Force is goedgekeurd**.

SALKturbo is een stevig **actieplan met concrete prioriteiten en ambities voor de ontwikkeling van een competitief, duurzaam, digitaal en inclusief Limburg**. Om de impact van SALKturbo op de Limburgse economie te beoordelen zijn voor elke ambitie ook meetbare Kritische Performantie Indicators (KPI's) ontwikkeld. Deze KPI's laten ons toe de voortgang van de SALKturbo ambities in kaart te brengen.

De **brexit en coronacrisis** hebben de uitdagingen waar Limburg als transitieregio voor staat nogmaals scherp gesteld. Jaren van economische groei worden plotsklaps uitgewist, de inactiviteit vooral door de toepassing van het systeem van tijdelijke werkloosheid vertoont een duidelijke stijging en ondernemingen vechten om het hoofd boven water te houden.

In Limburg hebben we meermaals bewezen dat een crisis ook kan worden omgebogen naar kansen om de economie te hervormen en te versterken. Zo creëert COVID nu een momentum om volop in te zetten op een duurzame, digitale en inclusieve transitie en om Limburg zo, tegen 2030, op de kaart te zetten als socio-economische topregio.

Deze nota heeft tot doel het kader te schetsen voor de **specifieke invulling van Limburg als transitieregio in het EFRO Vlaanderen 2021 – 2027-programma**. Hiervoor wordt verder gebouwd op het goede werk dat tijdens de vorige programmaperiode is verricht.

De Limburgse Task Force erkent het belang van de afgelegde weg en zet met de GTI Limburg volop in op de realisatie van de SALKturbo ambities binnen het EFRO programma tijdens de programmaperiode 2021-2027.

1. Inhoudelijk

1.1 Wat is een GTI

GTI is de afkorting voor 'Geïntegreerde Territoriale Investing'. Dankzij een GTI kunnen lidstaten een **specifieke geïntegreerde strategie** ontwikkelen voor een bepaald gebied. Hierdoor kunnen verschillende Europese fondsen, programma's en prioritaire assen worden gebundeld om de uitdagingen in een specifiek gebied aan te gaan.

Europa bepaalde de richtlijnen voor GTI's in art. 23 van de CPR-Verordening. Hierbij zijn volgende elementen de belangrijkste zaken binnen een territoriale strategie:

- een welomschreven gebied
- een analyse van de noden en het potentieel van dat gebied
- een beschrijving van een geïntegreerde aanpak van deze noden en kansen van het gebied;
- een beschrijving van de betrokkenheid van de regionale stakeholders cfr. art. 6 CPR-Verordening, bij voorbereiding en implementatie van de strategie.

Territoriale strategieën worden uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van de relevante territoriale autoriteiten. Bestaande strategieën mogen hierbij worden gebruikt, maar moeten worden afgestemd met de managementautoriteit om er voor te zorgen dat het soort van acties past binnen het betrokken programma.

Er zal een GTI-stuurgroep worden ingericht die in samenspraak met de managementautoriteit instaat voor de formulering van projectoproepen en de projectvoorstellen screent op conformiteit met de ambities van SALKturbo en de prioritaire focus van deze startnota.

1.2 GTI Limburg

De GTI Limburg resulteert uit de **erkenning van Limburg als transitieregio**, het gevolg van de mindere socio-economische situatie op basis van enkele kernindicatoren, met name BBP per capita maar ook (langdurige) werkloosheid en het verdwijnen van banen in de maakindustrie.

1.3 Gebiedsafbakening

De GTI Limburg strekt zich uit tot de [volledige provincie Limburg](#).

1.4 Analyse van noden en kansen van Limburg¹

Sociaaleconomische analyse

- Het bruto binnenlands product per inwoner is een goede indicator voor de creatie van welvaart in een regio. Limburg blijft 20% onder het niveau van Vlaanderen.
- In 2019 stond Limburg op plaats 56 in de Europese 'Regional Competitiveness Index'. Dit is aan daling van 17 plaatsen ten opzichte van 2016
- De Arbeidsproductiviteit (bruto toegevoegde waarde per werknemer) ligt in Limburg 15,5% lager dan gemiddeld in Vlaanderen en het verschil werd de afgelopen 5 jaar alleen maar groter.
- De bovengemiddelde verschuiving van Limburgse jobs van de ene sector naar de andere in de periode 2013-2017 gaat gepaard met een relatieve verschuiving naar jobs in sectoren met een relatief lagere groei in arbeidsproductiviteit.
- De verhouding tussen het aantal niet-werkende werkzoekenden en het aantal openstaande vacatures daalde de laatste jaren sterk.
- Het aantal beschikbare jobs in Limburg groeit gemiddeld 1,4% per jaar dit is iets hoger dan het Vlaamse gemiddelde (1,3%) en toont de impact van het SALK plan.
- Het jobaanbod in Limburg is verschoven van industrie(automotive) naar commerciële diensten. Uitzendarbeid en dienstencheque- bedrijven zijn een belangrijke verklaring van deze jobgroei.
- Bijna 45% van de Limburgse werkgelegenheid wordt gerealiseerd door kleine bedrijven. Ruim een kwart (26,6%) door bedrijven van meer dan 200 werknemers.
- De maakindustrie blijft een belangrijke sector in Limburg. Het aandeel van de maakindustrie in het totaal aantal jobs in loondienst daalde echter van 16,93% in 2013 naar 14,51% in 2019.
- Energie en circulaire economie (8%), logistiek (+12%), de zorgsector (13%) Vrijtijdseconomie (+16%) en ICT, digitale media en creatieve economie (+27%) zijn de sectoren met de sterkste toename van het aantal jobs in loondienst over de periode 2013-2018 in Limburg. Dit geeft Limburg een goede positie voor het stimuleren van cross-overs tussen sectoren die bijdragen aan een duurzame en digitale economie.
- Het aantal startende ondernemingen bereikt in Limburg al enkele jaren op rij recordhoogtes. Limburg houdt gelijke tred met de Vlaamse groei en behoudt een evenwichtig aandeel in het aantal starters in Vlaanderen.
- Het aandeel hogeschoolden (master, bachelor, graduaat) in Limburg stijgt met 8 % over de laatste 10 jaar. De kloof met Vlaanderen vergroot echter en bedraagt nu 5,2 %
- Over de periode 2013-2019 groeide het aantal vacatures in Limburg sterker dan het Vlaamse gemiddelde – zowel in STEM als niet-STEM. Echter, in Limburg was de groei in niet-STEM vacatures sterker dan in STEM vacatures. In Vlaanderen was dit omgekeerd. Tegelijk vinden steeds meer personen met een STEM opleiding een job binnen 1 jaar na afstuderen.
- Over de periode 2013-2019 groeide de vraag naar hogeschoolden in Limburg sterker dan in Vlaanderen en sterker dan in andere studieniveaus.
- De participatie aan het hoger onderwijs in Limburg ligt onder het Vlaamse gemiddelde. Op gemeentelijk niveau zijn er eveneens verschillen. In de mijngemeenten is de participatiegraad lager dan gemiddeld in Limburg.
- Binnen Limburg heeft het Maasland de laagste activiteits- en werkzaamheidsgraad. Bovendien slaagt de regio er niet in haar achterstand te verkleinen
- Internationaal actieve bedrijven in Limburg hebben een grotere productiviteitsgroei dan bedrijven die enkel regionaal/nationaal verkopen.

¹ Bronnen voor de analyse:- SALK-Turbo plan 2020

- SALK-Turbo analyse door POM Limburg , VDAB Limburg en UHasselt onder leiding van Prof. Piet Pauwels
(<https://www.pomlimburg.be/kennis/salkturbo/>)

- Tussen 2013 en 2019 stijgt de Limburgse export met 18% en wint de Limburgse export aan relatief belang in Vlaanderen. In 2019 komt 6% van de Vlaamse export uit Limburg. Tegelijk is dit aandeel in de export lager dan de 11% die Limburg vertegenwoordigt in de Vlaamse bruto toegevoegde waarde.
- In het algemeen is er een voldoende ruim actief aanbod van meer dan 600 ha aan bedrijfsgrond in Limburg. Tegelijk is het economisch rendement van bedrijventerreinen in Limburg minder dan de helft van het Vlaamse gemiddelde.
- 70% van de bedrijventerreinen in Limburg is onbebouwd dit is 10% meer dan het Vlaams gemiddelde. Tegelijk is er een groot verschil in bebouwingsgraad tussen de regio's in Limburg en is er een aanhoudende vraag naar kleine locaties en kleinere ruimtes (200-500 m²), terwijl dit aanbod slinkt.
- In het zuiden van de provincie Limburg zijn er weinig onbebouwde en ongebruikte bedrijventerreinen. Bijgevolg is ook het actief aanbod er laag.
- Door in te zetten op het slim ontwikkelen van bedrijventerreinen en tegelijk op het behoud en de duurzame valorisatie van de open ruimte kan Limburg een voortrekkersrol opnemen in de transitie naar een slimme en groene economie.
- Hoewel de CO₂-uitstoot en het energieverbruik per inwoner in Limburg onder het Vlaamse gemiddelde liggen, stoten Limburgse huishoudens gemiddeld meer CO₂ uit en verbruiken zowel huishoudens als industrie in Limburg meer energie dan het Vlaamse gemiddelde per inwoner. Dit biedt kansen voor het verder ontwikkelen van projecten rond circulaire economie, energie-efficiënte en CO₂ reductie in Limburg.
- In 2019 verkoos ongeveer 75% van de Limburgers de auto voor verplaatsingen, dit is hoger dan het Vlaamse gemiddelde van 65%. De Fiets (11,3%) en het openbaarvervoer (6,4%) vervulden de top 3 van vervoersmodi in Limburg.
- Binnen de Limburgse Green Deal zal er sterk worden ingezet op zowel CO₂ reductie als het promoten van multimodale mobiliteit.
- Jongeren kiezen voor een toekomst buiten Limburg. Limburg is de enige Vlaamse provincie waar het aantal twintigers afnam. Slechts acht Limburgse gemeenten kenden een toename van het aantal twintigers.
- Van een relatief jonge provincie wordt Limburg snel een vergrijsde provincie met een steeds oudere beroepsgerichte bevolking en grotere vervangingsvraag.
- De doorstromingscoëfficiënt in Limburg daalt van quasi 100% in 2008 naar 71% in 2019. Voor 2019 is de coëfficiënt zo 9% lager dan in Vlaanderen.
- Het aandeel huishoudens met breedbandconnectie ligt in Limburg ongeveer gelijk ten opzichte van Vlaanderen
- Wat betreft het aandeel 16- tot 74-jarigen met basis of gevorderde digitale vaardigheden vertoont Limburg voor de periode 2015-2019 gemiddeld een kleine achterstand, deze wordt echter langzaam weggewerkt.
- Het aandeel Limburgers (16-74 jaar) dat internet gebruikt voor interactie met publieke overheden ligt in 2019 met 57% net onder het Vlaamse gemiddelde van 60%

Sterktes/kansen:

- Limburg heeft een dynamische socio-economisch weefsel wat zich ook vertaalt in een hoge reallocatie op de arbeidsmarkt.
- De co-creatieve ontwikkeling van de SALK turbo strategie illustreert de Limburgse overtuiging dat de quadruple helix werking waarbinnen ondernemingen, publieke diensten, kennisinstellingen en burgers samenwerken, essentieel is voor een duurzame, slimme, inclusieve en competitieve economische transitie.

- Limburg heeft door haar centrale ligging het potentieel om een economische toplocatie te zijn in Europa. Binnen een straal van 300 kilometer strekt zich een afzetgebied uit met meer dan 100 miljoen consumenten en 200.000 bedrijven.
- Eén van de economische sterktes van Limburg is de sterke multimodale Oost-West ontsluiting, met name rond het Economische Netwerk Albertkanaal (ENA).
- Ten opzichte van 2010 nam de Limburgse logistiek en groothandel in omzet en bruto toegevoegde waarde toe met 30%. Door de creatie van een logistieke campus als aandrijver voor innovatie in logistieke ontwikkelingen zal Limburg blijven inzetten op deze speerpuntsector.
- Limburg beschikt over belangrijke kenniscentra (Hasselt, PXL en UCLL) met uitstraling op nationaal en internationaal niveau.
- Limburg beschikt over een uitgebreid netwerk aan incubatoren (BioVille, Greenville, MoThor, C-Mine Crib, Agropolis) die een belangrijke brugfunctie vervullen tussen kennisinstellingen en ondernemers en een boost zetten op slimme en duurzame innovatie.
- Een aantal jonge bedrijven actief rond digitale gezondheid zijn de afgelopen jaren vanuit Limburg uitgegroeid tot toonaangevende spelers op wereldniveau. Die aanwezige kennis biedt ons de unieke kans om ons als provincie verder te specialiseren in deze toekomstgerichte activiteiten. Met de ontwikkeling van de Health Campus Limburg neemt de provincie alvast het initiatief om de Limburgse zorg economie verder uit te bouwen tot een referentie voor Vlaanderen en Europa.
- De zorgbehoefte bij ouderen neemt sterk toe, tegelijkertijd heeft de COVID crisis aangetoond dat er nood is aan een shift van collectieve naar innovatieve zorgoplossingen waar de persoon centraal staat. Dankzij enkele pioniersprojecten binnen de eHealth sector kan Limburg een voortrekkersrol innemen op dit gebied.
- Limburg heeft dankzij de incubatoren en dynamisme ondernemers en de aanwezigheid van groene ruimte alle troeven in handen om van duurzaamheid in een dichtbevolkt gebied een onderscheidend vermogen te maken, dat bovendien een heel interessant toekomst-potentieel heeft, zowel op maatschappelijk als op economisch vlak. Met een Limburgse Green Deal versterken we de Europese en Vlaamse ambities en zetten we in op een klimaatpositieve provincie tegen 2040. Dat wil zeggen dat we in Limburg tegen die tijd meer broeikasgassen uit de atmosfeer zullen halen dan er worden uitgestoten.
- In antwoord op de toenemende droogteproblematiek werken we aan de verhoging van de waterrobuustheid van onze provincie via doorgedreven dataverzameling en kennisopbouw, slimme investeringen en technologische innovatie.
- Open (niet bebouwde) ruimte wordt in de toekomst steeds belangrijker om maatschappelijke en economische transitie mogelijk te maken. De beschikbare open en groene ruimte is dan ook een grote troef voor de slimme economische ontwikkeling en verdere uitbouw van de duurzame vrijetijdseconomie binnen Limburg. Door het stimuleren van innovatieve crossovers zal er worden ingezet op het ontwikkelen van nieuwe, innovatieve en hybride verdienmodellen om de open ruimte duurzaam, toegankelijk en economisch te valoriseren.
- De Limburgse land en tuinbouw sector speelt een voortrekkersrol in de duurzame transitie met belangrijke spelers zoals PC Fruit . Toepassingen zoals autonome voertuigen en slim watergebruik zorgen ervoor dat landbouw, innovatie en duurzaamheid hand in hand gaan.
- De Limburgse bouwsector is een voorloper op het vlak van duurzame renovatie en circulair gebruik van materialen.
- Hernieuwbare energieproductie in Limburg neemt toe van 964.665 MWh in 2015 tot 1.183.832 MWh in 2018. Dit potentieel zal verder worden uitgebouwd.
- Limburg zet volop in op de modalschift naar een duurzame multimodale mobiliteit. Het aantal beschikbare publieke laadpunten in 2018 ligt in Limburg met 66 laadpunten per 100 elektrische personenwagens hoger dan het Vlaamse gemiddelde van 46 laadpunten.

- Met de ontwikkeling van Hoppingpunten en het inzetten op de betere ontsluiting van de provincie door bijvoorbeeld de ontwikkeling van het Albertkanaal als hub tussen Antwerpen- Luik en Duitsland zet Limburg volop in op multimodale mobiliteit.
- Het goed uitgebouwde Limburgse fietsroute netwerk is een Limburgse troef voor zowel duurzame mobiliteit, het toegankelijk maken van de openruimte en de vrijetijdseconomie.

Zwaktes/bedreigingen:

- De impact van de Brexit en de coronacrisis benadrukken de uitdagingen en knelpunten voor de Limburgse economie.
- Limburgse twintigers kijken meer uit naar een woonplaats buiten de provincie. Slechts zeven gemeenten hadden meer binnenlandse inwijkingen dan binnenlandse uitwijkingen per 1.000 twintigers en bijgevolg een positief intern migratiesaldo bij die leeftijdsgroep
- Limburg heeft een achterstand inzake infrastructuur (zowel in regionale verbindingen als in de uitbouw van een digitaal netwerk).
- De provincie Limburg kent nog steeds een lagere werkzaamheidsgraad en een lager gemiddeld inkomen dan de rest van Vlaanderen
- Het aandeel handelspanden met leegstand in stadskernen ligt voor de periode 2015-2020 in Limburg gemiddeld hoger dan in Vlaanderen.
- De Limburgse arbeidsmarkt is steeds meer op zoek naar hooggeschoolde werknemers.
- Het aandeel hooggeschoolden (master, bachelor, graduaat) in Limburg stijgt met 8 % over de laatste 10 jaar. De kloof met Vlaanderen vergroot echter en bedraagt nu 5,2 %
- Hoewel steeds meer Limburgse jongeren kiezen voor een opleiding hoger onderwijs liggen de cijfers voor 2019 met 43% nog onder het Vlaamse gemiddelde van 48%. Ook Jongeren uit de mijngemeenten stromen opvallend minder door naar het hoger onderwijs.
- De werkzaamheidsgraad in Limburg blijft ook voor de periode 2017-2020 onder het Vlaamse gemiddelde. De kloof wordt meer uitgesproken bij oudere (55- 64 jarigen) en laaggeschoolde werknemers.
- Limburg was in 2019 goed voor 4,3% van de Belgische octrooiaanvragen. Enkel de provincies Henegouwen Namen en Luxemburg scoren lager
- In 2019 waren er 37 projecten van directe buitenlandse investeringen in Limburg, goed voor ruim 900 aangekondigde jobs en een investeringsbedrag van €278 miljoen. Dit waren meer projecten en meer jobs ten opzichte van 2018, maar met een lager vooropgesteld investeringsbedrag. Dit toont aan dat Limburg blijvend moet inzetten op het aantrekken van directe buitenlandse investeringen.

1.5 Betrokkenheid van de regionale stakeholders

De regionale socio-economische strategie is tot stand gekomen door een [participatief proces van de Limburgse socio-economische stakeholders en relevante actoren en met inspraak van de Limburgers](#).

In december 2019 heeft de Vlaamse Regering aan de provincie Limburg de opdracht gegeven om een vervolgstategie op SALK 1.0 te maken. Op 27 januari 2020 lanceren ere-gouverneur Herman Reynders en gedeputeerde van Economie Tom Vandeput het [SALKturboplan](#).

Dit plan biedt [een antwoord op de structurele socio-economische knelpunten van Limburg en op de uitdagingen waarmee de Limburgse economie wordt geconfronteerd](#), m.n. de shift van maak- naar diensteneconomie, de groeiende digitalisering, de klimaatopwarming, de toegenomen diversiteit en de economische globalisering.

De basis is gelegd door [een analyse van de Limburgse economie](#), uitgevoerd door UHasselt, VDAB en POM Limburg onder leiding van prof. Piet Pauwels, decaan Bedrijfseconomische Wetenschappen UHasselt.

Met deze analyse zijn [5 werktafels](#) aan de slag gegaan. Aan deze werktafels hebben een grote groep van actoren, stakeholders uit het middenveld, bedrijfsleiders, mensen met een kaderfunctie in organisaties actief in de diverse maatschappelijke en economische domeinen, overheid, kennisinstellingen... deelgenomen. Zij zijn geleid door telkens twee SALKturbo-ambassadeurs, telkens captains op society/industry. De vijf tafels en hun ambassadeurs zijn:

- [Ondernemersweefsel](#): Ronnie Leten (voorzitter Ericsson) en Anke Albrechts (VLAIO, Regiocoach Team Bedrijfstrajecten)
- [Digitalisering](#): Stijn Bijmens (CEO Cegeka) en Liesbet Peeters (voorzitter MSDataAlliance, Biomed UHasselt)
- [Dynamisch talent](#): Herman Reynders (ere-gouverneur) en Karin Van De Velde (CEO Callexel)
- [Mobiliteit](#): Rudi Roex (CEO e-llis) en An Neven (docent Mobiliteitswetenschappen IMOB UHasselt)
- [Ondernemingsruimte en energie](#): Mathi Gijbels (CEO Gijbels Group) en Véronique Claessens (Directeur Ruimte Stad Genk)

De werktafels hebben in april-juni 2020 diverse keren vergaderd om de socio-economische toekomststrategie uit te tekenen.

In juni en juli 2020 hebben [4 bijkomende thematische werktafels](#) plaatsgevonden:

- De Limburgse [burgemeesters](#)
- De [provincieraadsleden](#)
- De [Limburgse leden van het federaal en Vlaams parlement](#)
- De [Limburgse welzijnsorganisaties](#)

Er is tevens een [grote mediacampagne](#) gevoerd met een oproep aan de [Limburgers](#) om mee te denken en [ideeën en inzichten](#) te bezorgen via een speciale website. In totaal zijn meer dan 280 ideeën ontvangen.

[Met al deze input is dan de SALKturbo-strategie opgemaakt die op 4 december 2020 unaniem door de Limburgse Task Force is gevalideerd.](#)

2. Beschrijving van de geïntegreerde territoriale aanpak

GTI Limburg wil op basis van het SALKturboplan **bijdragen aan de ontwikkeling van Vlaanderen als een slimme en duurzame regio**. Hierbij is er speciale aandacht voor gebieden die voor een bijzondere uitdaging staan.

De doelstellingen van GTI Limburg zullen worden **vertaald in voor Limburg relevante oproepen**. Hierbij zal worden vertrokken van synergiën tussen de specifieke doelstellingen van het EFRO-programma, de socio-economische toekomststrategie SALKturbo en deze startnota.

Hieronder zullen kort de doelstellingen van zowel het EFRO Vlaanderen Programma 2021-2027 als het SALKturbo plan worden weergegeven. Daarna zal er worden ingezoomd op de specifieke synergiën voor de GTI strategie en projecten voor Limburg.

2.1 EFRO Vlaanderen Programma 2021-2027

De nieuwe EFRO programma strategie is opgebouwd rond 2 inhoudelijke investeringsprioriteiten: een Slim Vlaanderen en een Duurzaam Vlaanderen.

Slim Vlaanderen

- Het ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en het invoeren van geavanceerde technologieën
- De voordelen benutten van digitalisering voor burgers, bedrijven, onderzoeksorganisaties en overheden
- Het ontwikkelen van vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap

Duurzaam Vlaanderen

- Het bevorderen van energie-efficiëntie en het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen
- Het bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001, met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria
- Het bevorderen van klimaatadaptatie en rampenrisicopreventie en weerbaarheid, rekening houdend met op ecosystemen gebaseerde benaderingen
- Het bevorderen van duurzame multimodale stedelijke mobiliteit als onderdeel van de overgang naar een koolstofneutrale economie

2.2 SALKturbo

Zoals hierboven beschreven is de SALKturbo strategie het resultaat van een co-creatief proces waarbij socio-economische en publieke actoren maar ook burgers input hebben gegeven. Uiteindelijk is ervoor gekozen om **SALKturbo te concentreren op vier prioriteiten, namelijk een competitief, duurzaam, digitaal en inclusief Limburg**. Voor iedere prioriteit zijn **3 ambitielijnen** uitgewerkt. De voortgang in deze ambitielijnen zal worden gemonitord aan de hand van indicatoren of KPI's.

Een competitief Limburg

- **Ambitielijn 1:** Innovatie als motor voor een hogere toegevoegde waarde
- **Ambitielijn 2:** Waardevolle en toekomstgerichte werkkrachten creëren en houden
- **Ambitielijn 3:** Impact verhogen als internationaal geconnecteerde regio

Een duurzaam Limburg

- **Ambitielijn 4:** Klimaatpositief gaan met de Limburgse Green Deal
- **Ambitielijn 5:** Slim en duurzaam onze ruimte inzetten
- **Ambitielijn 6:** De mobiliteit van de toekomst uitrollen

Een digitaal Limburg

- **Ambitielijn 7:** Iedere Limburger digitaal geletterd, thuis en daarbuiten
- **Ambitielijn 8:** Een digitale turbo op maat van ieder bedrijf en sector
- **Ambitielijn 9:** Door digitalisering het leidende zorglabo voor de Euregio worden

Een inclusief Limburg

- **Ambitielijn 10:** Maximale ontplooiingskansen voor iedere Limburger garanderen
- **Ambitielijn 11:** Een arbeidsmarkt realiseren die niemand achterlaat
- **Ambitielijn 12:** Een omgeving waarin elk talent kan groeien

2.3 Geïntegreerde Territoriale Investerings als hefboom

De SALKturbo prioriteiten passen in de brede ambities van zowel de Europese als de Vlaamse relanceplannen. Inhoudelijk zijn er verschillende aanknopingspunten met de investeringsprioriteiten en doelstellingen van het EFRO Vlaanderen programma 2021-2027.

Het is belangrijk dat er sprongen voorwaarts kunnen worden gemaakt en de **beschikbare EFRO-middelen in de GTI Limburg als een hefboom worden ingezet om de ambities voor een slim en duurzaam Limburg te kunnen realiseren.**

De Task Force kiest ervoor om de operationalisering van de erkenning van Limburg als transitieregio te focussen op volgende specifieke doelstellingen van het Vlaams EFRO-programma:

Slim Vlaanderen

- Het ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en het invoeren van geavanceerde technologieën
- De voordelen benutten van digitalisering voor burgers, bedrijven, onderzoeksorganisaties en overheden
- Het ontwikkelen van vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap

Duurzaam Vlaanderen

- Het bevorderen van energie-efficiëntie en het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen
- Het bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001, met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria

Tegelijkertijd reserveert de Taskforce **12,5% van het EFRO-budget uit de transitieregio/GTI Limburg voor uitvoering van acties en projecten die in het kader van Vlaamsbrede oproepen worden gelanceerd.**

Dit gereserveerd budget zal ook worden ingezet voor de **Limburgse deelname aan Vlaamse oproepen** inzake de specifieke doelstellingen inzake het **bevorderen van klimaatadaptatie en rampenrisicopreventie** en weerbaarheid, rekening houdend met op ecosystemen gebaseerde benaderingen en het **bevorderen van duurzame multimodale stedelijke mobiliteit** als onderdeel van de overgang naar een CO2-neutrale economie.

Met deze selectie is er de gemeenschappelijke focus op investeringen die een hefboom kunnen zijn voor innovatie en in het boosten van de digitalisering voor zowel burgers als bedrijven. Voorbeelden hiervan zijn living labs en laagdrempelige demonstratie en opleidingsruimtes. Een volgend raakpunt is de ambitie om verder in te zetten op de uitbouw van digitale sectoren zoals e-health, digi-bouw en slimme logistiek.

Ook rond duurzaamheid vinden de SALKturbo strategie en het EFRO programma elkaar. Dit is zichtbaar in de ambities om de CO2 uitstoot in alle aspecten van de samenleving te verlagen en volop in te zetten op de transitie naar hernieuwbare energie.

In beide programma's zijn er flankerende maatregelen voorzien rond inclusie, zodat iedere Vlaming en Limburger de kans krijgt om hun talenten maximaal in te zetten voor een innovatieve en duurzame economische transitie.

Het SALKturbo plan dient als referentiekader voor projecten die via de GTI Limburg beroep willen doen op EFRO-financiering.

Hieronder worden mogelijk te ondersteunen acties rond de 4 SALKturbo prioriteiten gekoppeld aan de specifieke doelstellingen van het EFRO programma:

SALK Turbo prioriteit	Mogelijk te ondersteunen acties (niet-exhaustief)	Link met specifieke doelstelling EFRO programma
Competitief Limburg	Het verhogen van het ambitieniveau van de Limburgse kmo's op het vlak van innovatie door een betere match tussen onderzoek, innovatie en ondernemen door investeringen in infrastructuur gekoppeld aan de uitbouw van innovatieve eco-systemen met betrokkenheid van de relevante actoren	Het ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en het invoeren van geavanceerde technologieën
	Het stimuleren van start-ups en spin-offs en het versterken van het bestaand Limburgs ondernemerschap via kennisontwikkeling en toegevoegde waardecreatie door uitbouw van onderzoek en ontwikkeling op een hoog TRL-niveau, bij de Limburgse kennisinstellingen en onderzoekscentra	Het ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en het invoeren van geavanceerde technologieën
	Het realiseren van een shift in de maakindustrie van productie-gedreven naar technologie-gedreven productiemethodes, waarbij ingezet wordt op specifieke opportuniteiten en niches zoals smart en circulair produceren	Het ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en het invoeren van geavanceerde technologieën
	De realisatie van living labs en proeftuinen in een triple of quadruple helix, waar innovatieve toepassingen als antwoord op bestaande socio-economische noden en kansen, worden getest met het oog op een versnelling van de marktintroductie.	Het ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en het invoeren van geavanceerde technologieën
	Het realiseren van een grotere economische valorisatie van O&O door programma's van co-creatie, eventueel gekoppeld aan specifieke infrastructuur	Het ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en het invoeren van geavanceerde technologieën
	De versterking van het vermogen om nieuwe kennis, vaardigheden en competenties te verwerven nav de industriële transformatie en de ontwikkeling van de Limburgse economische clusters door het realiseren van specifieke state-of-the-art opleidingsinfrastructuur	Het ontwikkelen van vaardigheden voor slimmer specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap
	Het versneld implementeren van innovatie bij kmo's door demonstratiehubs waar technologische innovaties worden gedemonstreerd en gedissemineerd naar de sector en de bedrijven met focus op kmo's	Het ontwikkelen van vaardigheden voor slimmer specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap
	Duurzaam Limburg	Het realiseren van een innovatie- en demonstratiehub voor circulair bouwmaterialen en technieken en voor innovatieve bouwtechnieken inzake energetisch bouwen

	Het versnellen van de energietransitie om onze duurzame voorsprong te behouden en te valoriseren in koolstofarme energiesystemen zoals warmtenetten en slimme batterijsystemen	Het bevorderen van energie-efficiëntie en het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen
	Opleidings- en vormingsinfrastructuur voor het behoud en de versterking van de instroom van nieuwe bouwprofielen als antwoord op de Europese doelstelling inzake de Renovation Wave	Het bevorderen van energie-efficiëntie en het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen
	Uitrol van technologieën voor energie-opslag, koppeling van energie-systemen, waterstof als energiebron, recuperatie van restwarmte, de aanleg van warmtenetten tussen hernieuwbare energie en warmtevragers,...	Het bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn EU 2018/2001, met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria
	Innovatie hernieuwbare energie op piloot- en demoschaal	Het bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn EU 2018/2001, met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria
Digitaal Limburg	Het versnellen van de digitale transitie door het demonstreren, testen en experimenteren van innovatieve datagedreven digitale technologieën door het ter beschikking stellen van infrastructuur, hardware, software, tools en methodieken aan ondernemingen	De voordelen benutten van digitalisering voor burgers, bedrijven, onderzoeksorganisaties en overheden
	Het versterken van de digitale architectuur van bedrijven en overheden met	De voordelen benutten van digitalisering voor burgers, bedrijven, onderzoeksorganisaties en overheden
	Het realiseren van een Limburgse digital learning hub met connecties naar alle bedrijvencampussen met focus op enabling technologies (AI, distributed technologies, IoT, extended reality, ...), gericht op business alignment	De voordelen benutten van digitalisering voor burgers, bedrijven, onderzoeksorganisaties en overheden
	Het realiseren van open data en innovatieplatformen voor efficiënte datadeling binnen bepaalde sectoren, o.m. Health, logistiek, bouw,...	De voordelen benutten van digitalisering voor burgers, bedrijven, onderzoeksorganisaties en overheden
	Het realiseren van service applications die passen het smart city concept en in de digitalisering van publieke dienstverlening en van de private marktwerking (o.m. in de retail, toerisme,...)	De voordelen benutten van digitalisering voor burgers, bedrijven, onderzoeksorganisaties en overheden
Inclusief Limburg	De versterking van het vermogen om nieuwe kennis, vaardigheden en competenties te verwerven nav de industriële transformatie en de ontwikkeling van de Limburgse economische clusters door het realiseren van specifieke state-of-the-art opleidingsinfrastructuur	Het ontwikkelen van vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap

2.4 Geïntegreerde aanpak economische transitie – arbeidsmarkt

Bij de operationalisering van de transitieregio zal gestreefd worden naar een **maximale geïntegreerde en synergetische benadering van de economische transitie en de uitdagingen van de arbeidsmarkt**. De economische transitie en de technologische evolutie stellen immers nieuwe eisen inzake competenties en vaardigheden. **Door te investeren in opleiding, begeleiding, onderwijs,... kan er een kwalitatieve omslag in het huidige en toekomstige arbeidspotentieel worden gemaakt waardoor de kansen op een succesvolle economische transitie toenemen.**

Met deze ambities streeft SALKturbo naar welvaartscreatie voor en door alle Limburgers, waarbij elk talent telt en iedere Limburger kan bijdragen aan het maatschappelijk en economisch weefsel. Om een duurzaam en wendbaar arbeidsleven op te bouwen moet elke Limburger in alle fasen van het leven de kans krijgen om zich ten volle te ontplooien. In plaats van achtergrond, herkomst, leeftijd of diploma staan daarin de talenten en competenties centraal.

Een inclusief Limburg betekent de realisatie van een omgeving en context waarin elk talent gehonoreerd wordt, actief wordt ingezet op de arbeidsmarkt, zich kan ontwikkelen op de schoolbanken en in de praktijk en waar bovenal ieder talent gekoesterd wordt.

Deze ambitie is absoluut haalbaar omwille van het **geïntegreerd karakter van het SALKturboplan** zelf. In het plan zijn **5 ambitielijnen** ingeschreven die ervoor zorgen dat deze aansluiting kan worden gerealiseerd:

- Ambitielijn 2 van competitief Limburg
 - o **Waardevolle en toekomstgerichte werkkrachten creëren en houden**
- Ambitielijn 7 van digitaal Limburg
 - o **Iedere Limburger digitaal geletterd, thuis en daarbuiten**
- Ambitielijn 10, 11 en 12 van inclusief Limburg
 - o **Maximale ontplooiingskansen voor iedere Limburger garanderen**
 - o **Een arbeidsmarkt realiseren die niemand achterlaat**
 - o **Een omgeving waarin elk talent kan groeien**

Met deze ambities streeft SALKturbo naar welvaartscreatie voor en door alle Limburgers, waarbij elk talent telt en iedere Limburger kan bijdragen aan het maatschappelijk en economisch weefsel. Om een duurzaam

Deze ambities **sluiten naadloos aan bij de vastgelegde prioriteiten van het Vlaams ESF-programma 2021-2027:**

- Prioriteit 1 – Toegang tot de arbeidsmarkt
- Prioriteit 2 – Actieve Inclusie
- Prioriteit 3 – Levenslang leren: versterken opleidingsparticipatie
- Prioriteit 3 – Inclusief onderwijs
- Prioriteit 4 – Werkbare jobs
- Prioriteit 5 – Innovatief vermogen arbeidsmarkt: sociale innovatieve acties